

Delårsrapport 2021

Ludvika kommun

Dokumentnamn Delårsrapport		Dokumenttyp Plan	Omfattning Alla nämnder och bolag samt revisorerna
Dokumentägare Kommundirektör	Dokumentansvarig Redovisningschef	Publicering Internt och externt	
Författningsstöd Kommunallagen (2017:725) och lagen om kommunal bokföring och redovisning (2018:597)			
Beslutad	Bör revideras senast	Beslutsinstans Fullmäktige	Diarienummer KS 2021/212-00
Revideringar	Vad revideringen avsett		

Förord

Denna delårsrapport visar översiktligt hur det gick för vår kommun ekonomiskt och i verksamheterna under perioden januari–augusti i år. Det finns också prognoser som visar hur vi tror att det kommer gå till årets slut.

Ludvika är framtidens, tillväxtens och möjligheternas kommun. Det är den vision som säger vad som ska präglade vårt arbete varje dag. Barn och unga, arbete och näringsliv samt invånarnas livsmiljö är områden som prioriteras. Det finns också fem mål för hur våra verksamheter ska utvecklas, och vad vi ska satsa särskilt på, för att gynna invånarna och kommunen som helhet.

Vi har höga ambitioner för dessa mål och för att ge bra service. Barnomsorg, skola, socialtjänst och äldreomsorg är det vi lägger mest pengar på och det är där de flesta av våra anställda jobbar. Kultur, fritidsgårdar, miljötillsyn, återvinning, räddningstjänst, vägar, näringslivsfrågor och uthyrning av bostäder är andra områden vi sysslar med – och det finns många fler.

Även det här året har präglats av pandemin, men glädjande nog har läget ändå förbättrats. Framförallt tack vare att många nu är vaccinerade har vissa restriktioner kunnat lindras eller hävas och flera av våra verksamheter har kunnat öppna upp mer och mer. Men fortfarande finns viruset i samhället och vi kan inte koppla av.

Stort tack till alla er som genom arbete och engagemang bidrar till att utveckla vår kommun.

Ludvika i oktober 2021

Leif Pettersson
Kommunstyrelsens ordförande (S)

Maria Skoglund
Kommundirektör

Innehåll

1	Det vi vill uppnå	5
2	Förvaltningsberättelse	9
2.1	Översikt över verksamhetens utveckling	10
2.2	Händelser av väsentlig betydelse	12
2.3	God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	14
2.4	Balanskravsresultat	19
3	Finansiella rapporter	20
3.1	Resultaträkning	20
3.2	Balansräkning	21
3.3	Redovisningsprinciper	22
4	Nämndernas driftkostnader och investeringar	23
4.1	Driftkostnader	23
4.2	Investeringar	24
5	Bolagens resultat	25
6	Uppföljning av verksamhetsmålen	26
6.1	Fem mål som mäts med 17 indikatorer	26
6.2	Uppföljning av indikatorerna	26
7	Uppföljning av de finansiella målen	37
7.1	Tre mål	37
7.2	Uppföljning av riktlinjernas mål	37
7.3	Uppföljning av budgetbeslutets mål	38

1 Det vi vill uppnå

Vi jobbar för att ge bra service till invånarna i alla våra verksamheter. Medarbetarna är vår viktigaste resurs.

Ludvika är framtidens, tillväxtens och möjligheternas kommun. Det är vår vision.

Vi har också mål som ska uppnås. Målen för verksamheten visar vad vi prioriterar och satsar särskilt på, för att utveckla och förbättra vår kommun. Målen för ekonomin innebär att ambitionsnivåer och kostnader för verksamheten behöver anpassas till de ekonomiska förutsättningarna.

Vi jobbar för att ge bra service till invånarna i alla våra verksamheter.

Medarbetarna är vår viktigaste resurs. Hos oss finns lärare, vårdbiträden, undersköterskor, socialsekreterare, kockar, renhållningsarbetare, barnskötare, administratörer, fastighetsskötare, barnskötare, exploateringsingenjörer och många andra yrkesgrupper. Vi använder personal motsvarande 2 400–2 500 heltider för att bedriva våra verksamheter.

Vi har en vision som pekar ut vår långsiktiga färdriktning. Den säger vad vi alla ska sträva efter och vad som ska präglade vårt arbete varje dag.

Vision

Ludvika är framtidens, tillväxtens och möjligheternas kommun

Vi prioriterar barn och unga, arbete och näringsliv samt invånarnas livsmiljö.

Vi har också mål för hur våra verksamheter ska utvecklas, och vad vi ska satsa särskilt på, för att gynna invånarna och kommunen som helhet.

Mål för god ekonomisk hushållning 2021

Verksamhetsmål	En av landets bästa skolkommuner
	En bra kommun att växa upp i
	En tillväxtkommun
	En bra kommun att leva i
	En hållbar kommun
Finansiella mål	Oförändrad skattesats
	Tillräckliga ekonomiska överskott
	Tillräckligt stor del av investeringarna ska finansieras med egna medel

Målen ligger till grund för vår planering. Våra nämnder och bolag bidrar till att målen uppnås, med fokus på de områden där man har störst möjlighet att påverka.

Vi har också mål för ekonomin. De styr skatteintäkterna och hur

mycket av de pengar vi får in som kan gå till löpande verksamhet och vad vi behöver lägga undan i form av överskott. De styr också investeringarnas omfattning och finansiering.

Verksamhetsmål

Det finns en kort beskrivning av vad varje mål står för. Det finns också totalt 17 resultatmått (indikatorer) som visar vad vi särskilt vill ska förbättras och uppnås.

En av landets bästa skolkommuner

Det här menar vi med målet

Vi prioriterar barn och unga.

För att kunna trivas och prestera behöver barn och unga känna sig trygga.

Vi satsar på skolan – från förskolan för de allra minsta till grundskolan och gymnasiet.

Utbildningen och kunskaperna ska förbättras, så att ungdomar efter avslutad skolgång står väl rustade för fortsatta studier eller jobb.

Det här jobbar vi särskilt för

- Elevernas studieresultat ska förbättras.
- Eleverna ska känna sig trygga i skolan.
- Utbildningen i förskolan ska förbättras.

En bra kommun att växa upp i

Det här menar vi med målet

Våra barn och unga ska växa upp i trygga miljöer, må bra, känna framtidstro och ha möjlighet till ett rikt fritidsliv.

Ungas drivkraft och vilja att påverka ska tas tillvara.

Skolungdomar ska kunna prova på arbetslivet och knyta kontakter för framtiden, vilket även är viktigt för kommunens långsiktiga kompetensförsörjning.

Det här jobbar vi särskilt för

- Ungdomar ska känna att de kan påverka kommunen.
- Ungdomar ska kunna sommarjobba i kommunkoncernen.
- Färre barn ska leva i familjer med ekonomiskt bistånd.

En tillväxtkommun

Det här menar vi med målet

Vår kommun ska fortsätta växa, utvecklas och bli mer attraktiv.

Tillväxten i sig skapar resurser, ökar attraktiviteten, ger ett ökat underlag för service, underlättar etableringar och ger nya möjligheter för framtiden.

Ludvika ska vara en bra kommun att driva företag i.

Det här jobbar vi särskilt för

- Befolkningen ska växa.
- Fler arbetstillfällen ska skapas
- Företagarna ska vara nöjda med det lokala företagsklimatet

En bra kommun att leva i

Det här menar vi med målet

I hela kommunen ska vi kunna bo bra, leva ett gott liv och ta del av kommunens service och insatser av god kvalitet.

Kultur, idrott, mötesplatser och ett rikt föreningsliv är viktigt både för befintliga invånare och för att attrahera nya.

Ett brett och varierat utbud av fritidsaktiviteter, arrangemang och evenemang bidrar till livskvalitet och stolthet för vår kommun.

Det här jobbar vi särskilt för

- Invånarna ska vara nöjda med att bo och leva i kommunen.
- Invånarna ska vara nöjda med utbudet av aktiviteter och evenemang.
- Äldre ska vara nöjda med sin äldreomsorg.

En hållbar kommun

Det här menar vi med målet

För att vi ska bidra till att nå de globala, nationella och lokala miljömålen behöver alla hjälpas åt.

Kommunen ska vara pådrivande när det gäller miljö, hållbarhet och hushållning med resurser.

Kommunen ska både minska sin egen direkta miljö- och klimatpåverkan och underlätta för invånare och företag att minska sin. Det ska vara lätt att göra rätt.

Det här jobbar vi särskilt för

- Mat- och restavfallet ska minska.
- Matsvinnet ska minska i kommunens serveringar.
- Kommunkoncernens fordon ska gå på fossilfria drivmedel.
- Energianvändningen i kommunkoncernens lokaler ska minska.

Finansiella mål

Det finns en kort beskrivning av vad varje mål står för och vad det konkret innebär för vår planering.

Oförändrad skattesats

Det här menar vi med målet

Skatteintäkterna utgör kommunens klart största intäktskälla.

Nivån på den kommunala skattesatsen är en sida av god ekonomisk hushållning, eftersom den ger en begränsning för vilka verksamhetsmässiga ambitioner som är möjliga.

Det här jobbar vi för

Skattesatsen ska varken höjas eller sänkas.

Tillräckliga ekonomiska överskott

Det här menar vi med målet

Ett normalår ska kommunen bedriva verksamhet för högst 98 procent av de löpande intäkterna, så att resterande minst 2 procent blir ett överskott.

Överskott behövs bland annat för att finansiera investeringar och täcka oförutsedda behov.

Genom att inte använda alla löpande intäkter i verksamheten skapas ett finansiellt handlingsutrymme som är en del av god ekonomisk hushållning.

Det här jobbar vi för

- Resultatet efter finansiella poster ska år 2021 vara minst 2 procent av årets intäkter i form av skatt, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning
- Det underliggande resultatet under en rullande femårsperiod ska vara minst 2 procent av periodens intäkter i form av skatt, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.

Tillräckligt stor del av investeringarna ska finansieras med egna medel

Det här menar vi med målet

En sida av god ekonomisk hushållning är att en stor del av investeringarna finansieras med egna medel, det vill säga med avskrivningar och årets resultat.

Endast i undantagsfall, och då i mindre grad, kan det vara aktuellt att finansiera investeringar genom att ta upp lån.

En hög självfinansieringsgrad visar på finansiell styrka och handlingsutrymme på både kortare och längre sikt.

Det här jobbar vi för

Minst 80 procent av kommunens nettoinvesteringar under en rullande femårsperiod ska finansieras med egna medel.

2 Förvaltningsberättelse

En översikt ges av hur det gick för kommunkoncernen under årets första åtta månader. Prognoser lämnas för helåret.

Bland annat görs en bedömning av om våra verksamhetsmål och finansiella mål kommer att nås. Verksamhetsmålen indikatorer följs upp. För ekonomin redovisas exempelvis vilka intäkter, kostnader och överskott vi räknar med. Vidare visas hur mycket vi investerar för och hur stor del som finansieras med egna medel. Även nyckeltal för den långsiktiga finansiella ställningen presenteras.

Kommunen avser nämnderna och de samarbeten med andra kommuner vi ingår i.

Koncernen består av nämnderna, kommunsamarbetena samt våra bolag.

Gonäs förskola

2.1 Översikt över verksamhetens utveckling

Förbättringar syns för de allra flesta av de mått som används för att visa hur det går med våra verksamhetsmål.

Både själva kommunen och koncernen fortsätter att göra överskott, främst tack vare större skatteintäkter än väntat och positiva ekonomiska resultat i flera av de kommunala bolagen. Överskotten bidrar till en förbättrad finansiell ställning och ger möjligheter till att finansiera investeringar med egna medel.

Investeringsstakten fortsätter på en ganska hög nivå sett i ett längre perspektiv, men är ändå lägre än de allra senaste åren.

Pandemin har börjat klinga av och våra verksamheter har öppnat upp mer och mer.

Under perioden januari–augusti syns förbättringar för de allra flesta av de mått som vi använder för att visa hur det går med målen för hur våra verksamheter ska utvecklas. Några exempel: skolbetygen har förbättrats, fler ungdomar än tidigare sommarjobbade hos oss, företagen ger ett högre betyg på det lokala företagsklimatet, matsvinnet minskar i skolorna och fler av våra fordon körs fossilfritt (avsnitt 2.3.1).

Under perioden hade Ludvika kommunkoncern intäkter på cirka 1,96 kronor och kostnader kring 1,79 miljarder kronor. Det blev ett överskott på 167 miljoner kronor.

Den kommunala koncernen

	Helår 2019	Helår 2020	Utfall jan–aug 2021	Prognos helår 2021
Intäkter (mnkr)	3 044	2 885	1 957	3 058
Kostnader (mnkr)	2 960	2 763	1 790	2 953
Skatteintäkter och generella statsbidrag (mnkr)	1 689	1 770	1 216	1 837
Resultat (mnkr)	84	123	167	105
Investeringar netto (mnkr)	467	372	143	308
Soliditet (%)	26	26	32	–
Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser (%)	12	12	17	–

Enligt prognos blir det i år ett överskott på 105 miljoner kronor. Nära hälften skapas i själva kommunen och resten kommer från de kommunala bolagen. Större skatteintäkter än väntat bidrar till överskottet. Merparten av bolagens plusresultat finns i våra energibolag, bland annat till följd av höga elpriser.

Det väntade överskottet är lägre än fjolårets nivå, men ändå klart högre än den normala nivån under tidigare år. Resultatet 2020 var det högsta någonsin, efter en reavinst av engångskaraktär efter en större fastighetsförsäljning.

Under årets åtta första månader investerade koncernen för 143 miljoner kronor. Enligt prognos blir det 308 miljoner kronor till årets slut, vilket i så fall innebär

en jämförelsevis hög nivå sett i ett längre perspektiv, men ändå en nedgång mot de senaste årens högre nivå. Några större projekt i år: bostadsbyggande vid Laggarrudden, insatser i VA-systemet, infrastrukturprojektet Genomfart Ludvika samt förberedelser för nya butiker på handelsområdet Lyviksberget.

Främst tack vare ekonomiska överskott har koncernens finansiella ställning förbättrats i år, i bemärkelsen att soliditeten ökar jämfört med fjolåret. Nyckeltalet mäter det långsiktiga handlingsutrymmet – ju högre soliditet, desto starkare ställning.

Enligt prognos gör själva kommunen ett överskott på 49 miljoner kronor, men 40 miljoner kronor om man räknar bort en extraordinär post på 9 miljoner kronor, efter en försäljning av mark, som inte hör till den vanliga löpande verksamheten. Det överskottet är 5 miljoner kronor mer än målet som är ett resultat, där extraordinära poster inte räknas med, på 35 miljoner kronor.

Kommunen

	Helår 2019	Helår 2020	Utfall jan-aug 2021	Prognos helår 2021
Antal folkbokförda invånare	26 898	26 604	26 560	–
Skattesats (%)	22,07	22,07	22,07	22,07
Intäkter (mnkr)	2 469 (2 263) ^a	2 244	1 537	2 268
Kostnader (mnkr)	2 215	2 207	1 454	2 219
Skatteintäkter och generella statsbidrag (mnkr)	1 689	1 770	1 216	1 837
Resultat (mnkr)	223 (47) ^a	37	83	49
Investeringar netto (mnkr) ^b	227	142	35	77
Låneskuld (mnkr)	326	315	307	118
Soliditet (%)	48	48	53	–
Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser (%)	22	23	27	–

a. 2019 års intäkter på 2 469 miljoner kronor och redovisade resultat på 223 miljoner kronor är inte jämförbara med övriga år, eftersom de påverkades av ett engångsbelopp i form av en realisationsvinst på 176 miljoner kronor efter en intern aktieöverlåtelse från kommunen till kommunens ägarbolag Ludvika kommun Stadshus AB. Utan denna reavinst hade det blivit intäkter på 2 263 miljoner kronor och ett resultat på 47 miljoner kronor.

b. Åren 2019 och 2020 avses investeringar inom både de skatte- och taxefinansierade verksamheterna. För 2021 avses enbart investeringar inom de skattefinansierade verksamheterna, eftersom investeringar inom de taxefinansierade verksamheterna VA och återvinning numera hanteras det nybildade helägda anläggningsbolaget Wessman Vatten & Återvinning AB.

Både intäkter och kostnader tros bli högre än budget. På intäktssidan finns främst 38 miljoner kronor mer än väntat i skatteintäkter och generella statsbidrag. De högre kostnaderna gäller främst att nämnderna väntas förbruka 28 miljoner kronor mer än sina tilldelade medel för den löpande verksamheten. Störst överskridanden finns för individ- och familjeomsorg samt vård- och omsorgsområdet (kapitel 4).

Kommunens nämnder räknar med att i år investera för 77 miljoner kronor, där några av de större projekten är inom mark- och anläggningsarbeten, vägar och IT. Nivån är klart lägre än under den föregående femårsperioden, vilket främst beror på att kommunens nämnder numera bara svarar för investeringar inom de så kallade skattefinansierade verksamheterna. Tidigare år har kommunen också svarat för investeringar inom de taxefinansierade verksamheterna VA och återvinning (avsnitt 2.2.3). Kommunens låneskuld minskar eftersom lån har överförs till det helägda bolag som numera ansvarar för VA och återvinning.

2.2 Händelser av väsentlig betydelse

Pandemin, några omorganisationer, en rättstvist och nya beräkningsförutsättningar för pensioner till de anställda. Det är några aktuella händelser som påverkar – eller som kan komma att påverka – de finansiella rapporterna.

2.2.1 Coronapandemin

Sedan utbrottet i början av 2020 har kommunen påverkats på en rad olika sätt av pandemin samt de statliga myndigheternas och våra egna restriktioner. Praktiskt taget all verksamhet har fått tänka nytt och anpassas för att hantera och bromsa smittspridningen. Särskilt under 2020 innebar pandemin både minskade skatteintäkter och ökade kostnader, men även ökade statliga stöd.

I år har situationen i landet förbättrats. Framför allt tack vare den ökande vaccinationstäckningen slopades de allra flesta av de statliga myndigheternas restriktioner i månadskiftet september/oktober. Stegvis har våra verksamheter kunnat öppna upp mer och mer.

Trots det kommer troligen pandemin ändå påverka oss även hela innevarande år 2021, och antagligen längre än så. Därmed är ovissheten fortsatt stor i de prognoser som lämnas i denna rapport.

2.2.2 Förändring i nämndsorganisationen

Den 31 december 2020 upphörde dåvarande kultur- och fritidsnämnden och samhällsbyggnadsnämnden. De bägge nämnderna slogs samman till en ny nämnd, kultur- och samhällsutvecklingsnämnden, som trädde i kraft den 1 januari 2021.

2.2.3 Nybildat bolag inom vatten och avlopp samt återvinning

En nyligen genomförd omorganisation med ekonomiska regleringar påverkar framförallt kommunens balansräkning, men även flera poster i kommunens resultaträkning. Däremot påverkas inte concernens finansiella rapporter.

Den 1 oktober 2020 bildades Wessman Vatten & Återvinning AB, ett helägt kommunalt anläggningsbolag inom de taxefinansierade verksamheterna VA och återvinning. Sedan 1 januari 2021 ansvarar bolaget för drift och investeringar inom dessa verksamheter.

På uppdrag av dåvarande samhällsbyggnadsnämnden utfördes till och med 2020 driften av VA- och återvinningsverksamheten av WBAB, ett bolag som Ludvika kommun och Smedjebackens kommun äger tillsammans. Även efter omorganisationen är det WBAB som utför driften, men nu på uppdrag av nybildade Wessman Vatten & Återvinning AB.

År 2021 överfördes alla fastigheter och anläggningar samt all utrustning inom de berörda verksamheterna från kommunen till Wessman Vatten & Återvinning AB, till ett bokfört värde av 469 miljoner kronor. Befintliga lån till externa långgivare på 189 miljoner kronor fördes från kommunen till bolaget.

För resterande bokfört värde har bolaget en skuld till kommunen på 275 miljoner kronor.

Investeringar inom de berörda verksamheterna utfördes till och med 2020 av WBAB på uppdrag av dåvarande samhällsbyggnadsnämnden. Även efter omorganisationen är det WBAB som utför investeringarna, men nu på uppdrag av Wessman Vatten & Återvinning AB. De avskrivningar och lånekostnader som 2020 belastade kommunen, ligger nu i bolaget i stället.

2.2.4 Rättstvist om en vattenledning mellan Ludvika och Grängesberg

Den 6 september 2021 ingick Ludvika kommun och NCC Construction Sverige AB (NCC) ett förlikningsavtal. Detta innebär ett avslut på en långdragen tvist parterna emellan kring anläggandet av en 13 kilometer lång vattenledning mellan Ludvika och Grängesberg. Avtalet medför att NCC ska betala 52,5 miljoner kronor till Ludvika kommun, varav 10,5 miljoner kronor avser moms. Stämningarna parterna emellan dras tillbaka, inklusive de ekonomiska och övriga krav parterna haft gentemot varandra.

På sikt kommer detta påverka kommunens, och därmed även kommunkoncernens, resultat- och balansräkningar. Men frågan är komplex och ännu har inga beslut hunnit fattas om hur förlikningen och andra ekonomiska poster kopplade till vattenledningen ska hanteras och slutgiltigt redovisas.

2.2.5 Ökade pensionsförpliktelser till anställda

Kommunkoncernens anställda tjänar in rätt till en tjänstepension som vi som arbetsgivare står för.

Sverige har en åldrande befolkning. I juni 2021 beslutade SKR om nya antaganden för återstående livslängd i olika åldrar, som kommuner från och med år 2021 ska använda för att beräkna sin pensionsskuld.

De nya antagandena innebär att kommunens pensionsskuld ökar, vilket tynger vår balansräkning och försämrar soliditeten. Årets resultat försämras.

2.2.6 Infrastrukturprojektet Genomfart Ludvika

Åren 2020–2023 betalar kommunen en mindre del av det stora infrastrukturprojektet Genomfart Ludvika, för säkrare trafik och ökad framkomlighet i och genom tätorten. Projektet är ett samarbete mellan Ludvika kommun, Trafikverket och Region Dalarna – där Trafikverket betalar merparten av projektets kostnader.

2.3 God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Kommunens utveckling ligger ganska väl i linje med kravet på god ekonomisk hushållning. Det finns sju mål för verksamhet och ekonomi som nu kan bedömas. Av dessa är det fyra som fullt ut och tre som nästan eller delvis väntas uppnås till årets slut.

Av verksamhetsmålen indikatorer som nu kan följas upp, väntas det stora flertalet förbättras och nå årets målvärde.

Både koncernen och själva kommunen fortsätter att göra ekonomiska överskott. Det bidrar till en förbättrad finansiell ställning och ger möjligheter till att finansiera investeringar.

2.3.1 Utvärdering av god ekonomisk ställning

Enligt kommunallagen ska en kommun ha god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Generellt innebär det att verksamheterna ska bedrivas kostnads- effektivt, att investeringar ska självfinansieras i rimlig omfattning samt att varje generation i stort ska bära kostnaden för den kommunala service den konsumerar.

God ekonomisk hushållning handlar därmed om effektivitet i bred bemärkelse. Grunden är att planera och styra för att på kortare och längre sikt klara både verksamhet och ekonomi. Pengarna ska användas till rätt saker så att invånarna får god service, samtidigt som det ska bli tillräckliga överskott som ett sparande för framtida och oförutsedda behov. Volymer och ambitionsnivåer för verksamheten behöver anpassas till de ekonomiska förutsättningarna.

Det finns en stark koppling mellan god ekonomisk hushållning och fullmäktiges övergripande verksamhetsmässiga och finansiella mål (kapitel 1). När vi utvärderar lagens krav så är det med utgångspunkten att det kan anses råda god ekonomisk hushållning om flertalet av målen nås, eller åtminstone utvecklas i rätt riktning och närmar sig de fastställda ambitionsnivåerna.

År 2021 ligger kommunens utveckling ganska väl i linje med god ekonomisk hushållning. Detta kan konstateras efter en sammanvägd bedömning av delårsuppföljningen av fullmäktiges mål.

Bedömning av om målen för god ekonomisk hushållning kommer att uppnås 2021

Verksamhets- mål	En av landets bästa skolkommuner	Nej
	En bra kommun att växa upp i	Ja
	En tillväxtkommun	Nej
	En bra kommun att leva i	Kan inte bedömas nu
	En hållbar kommun	Ja
Finansiella mål	Oförändrad skattesats	Ja
	Tillräckliga ekonomiskt överskott	Nej
	Tillräckligt hög självfinansieringsgrad för investeringarna	Ja

Två av de fyra verksamhetsmål som nu kan bedömas och två av tre finansiella mål tros komma att nås och det tredje finansiella målet nås nästan. Trots tydligt positiva inslag kommer nog inte övriga två verksamhetsmål nås i tillräcklig utsträckning. Av sju mål är det alltså fyra som väntas nås fullt ut och tre delvis eller nästan.

Verksamhetsmålen följs upp via de 11 av 17 resultatmått där det finns ett delårsutfall.

Delårsuppföljning av verksamhetsmålen resultatmått 2021

	Utfall				Målvärde 2021	Bedömning av om målvärdet kommer nås vid årets slut
	2019	2020	2021 delår	Förändring 2021		
En av landets bästa skolkommuner						
Genomsnittligt meritvärde avgångselever åk 9 (max=340)	213	213	213	↗	214	Nej
Genomsnittlig betygspoäng gymnasiets avgångselever (max=20)	13,1	13,8 (13,3 ^a)	13,4 ^a	↗	13,5	Ja
Andel elever som är trygga i skolan	90 %	89 %	-	-	91 %	-
Andel personal inom förskolan med förskollärläggning	34 %	37 % (39 % ^b)	41 % ^b	↗	40 %	Nej
En bra kommun att växa upp i						
Andel ungdomar med möjlighet att påverka dem som bestämmer i kommunen	17 %	22 %	-	-	20 %	-
Antal ungdomar som sommarjobbbar i kommunkoncernens verksamheter	189	222	276	↗	220	Ja
Antal barn i familjer med ekonomiskt bistånd	628	572	461	↘	580	Ja
En tillväxtkommun						
Antal invånare	26 898	26 604	26 560	↘	26 750	Nej
Antal arbetstillfällen	12 700	- ^c	-	-	13 000	-
Företagarnas sammanfattande omdöme om det lokala företagsklimatet	3,2	3,0	3,1	↗	3,1	Ja
En bra kommun att leva i						
Andel nöjda invånare med kommunen som en bra plats att bo och leva på	- ^d	- ^d	-	-	- ^e	-
Andel nöjda invånare med utbudet av aktiviteter o det lokala kultur- o nöjeslivet	- ^d	- ^d	-	-	- ^e	-
Andel nöjda äldre inom äldreomsorgen	85 %	93 %	- ^f	- ^f	88 %	-
En hållbar kommun						
Mat- och restavfall (kilo per person)	209	189	188	↘	195	Ja
Matsvinn i kommunens serveringar (gram per portion)	50	45	34	↘	42	Ja
Antal fordon i kommunkoncernen som går på fossilfria drivmedel	-	92	213	↗	- ^g	-
Energianvändning i kommunkoncernens lokaler (kWh/kvadratmeter)	155	147	148	↗	149	Ja

a. Preliminärt. Det slutgiltiga utfallet för 2021 publiceras i november 2021.

b. Preliminärt. Det slutgiltiga utfallet för 2021 publiceras 2022.

c. Publiceras i november 2021.

d. Mättet hämtas från SCB:s medborgarundersökning. Eftersom den görs om 2021 saknas utfall för tidigare år.

e. Inget målvärde har fastställts för 2021, eftersom det saknas utfall för tidigare år att basera ett målvärde på.

f. På grund av pandemin är årets mätning uppskjuten från våren till hösten 2021.

g. Tidigare gjordes ingen mätning och därmed har inget målvärde kunnat fastställas för detta mått.

Uppföljningen visar på förbättringar för de allra flesta av de 11 indikatorerna och det bedöms att flertalet kommer nå årets målvärde. Betygen förbättras på grundskolan och gymnasiet, andelen utbildad förskolepersonal ökar, färre barn lever i familjer med ekonomiskt bistånd, fler ungdomar än tidigare sommarjobbade hos oss, företagen ger ett högre betyg på det lokala företagsklimatet, fler av våra fordon körs fossilfritt och både mat- och restavfallet och matsvinnet minskar.

Det är denna goda utveckling som gör att vi tror att två av fem verksamhetsmål kommer nås i år, medan ett ännu inte kan bedömas. Trots flera positiva inslag tror vi inte att de två övriga kommer kunna uppnås i tillräcklig utsträckning.

Det finansiella målet om oförändrad skattesats är uppfyllt. Enligt prognos kommer 90 procent av kommunens investeringar perioden 2017–2021 att ha finansierats med egna medel, så målet om minst 80 procent bör nås med marginal. Vidare blir det ekonomiska överskott för kommunen, även om en av de två siffersatta målsättningarna inte nås riktigt fullt ut. Resultatet efter finansiella poster tros bli 2,2 procent av årets intäkter i form av skatt, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning, och överträffar därmed målet 2 procent. Det underliggande resultatet för femårsperioden 2017–2021 blir 1,9 procent av periodens nämnda intäkter, mot målet 2 procent. För i år prognosticeras också ett positivt balanskravsresultat (avsnitt 2.4).

En mer utförlig uppföljning av verksamhetsmålen redovisas i kapitel 6. De finansiella målen följs upp i kapitel 7.

Så här följs verksamhetsmålen upp

De fem målen mäts med totalt 17 resultatmätt (indikatorer), varav 11 kan följas upp i denna delårsrapport. Varje indikator visar en viktig aspekt av respektive mål. Indikatorerna har ett målvärde för 2021, som visar ambitionsnivån för vad som konkret ska uppnås.

Uppföljningen görs i fyra steg, varav de tre första handlar om indikatorerna och det avslutande om själva målen.

Steg 1. För varje indikator redovisas först delårsutfallet.

Steg 2. För varje indikator redovisas sedan om det under 2021 har skett en utveckling i önskvärd riktning eller ej. Efter en jämförelse mellan 2020 och årets delårsutfall blir det en grön, vit eller röd pil, där grönt betyder förbättring.

Steg 3. För varje indikator jämförs därefter delårsutfallet med årets målvärde. Med ett *Ja* eller ett *Nej* anges om det bedöms att målvärdet kommer att nås.

Steg 4. För varje mål bedöms slutligen om det kommer nås i år. Det som avgör är i hur många fall som målets indikatorer bedöms komma att nå årets målvärde. Tumregeln är att åtminstone två tredjedelar av dess indikatorer kommer nå sina målvärden.

2.3.2 Utvärdering av resultat och ekonomisk ställning

Ekonomiskt resultat

Både koncernen och kommunen gjorde ekonomiska överskott för januari– augusti, och enligt prognos blir det i bägge fallen också plusresultat för helåret.

Resultat

Miljoner kronor

	Helår 2019	Helår 2020	Budget jan–aug 2021	Utfall jan–aug 2021	Budget helår 2021	Prognos helår 2021
Koncernen	83,9	122,5	–	167,3	–	104,5
Kommunen	223,1 (47,0)*	36,7	17,3	83,1	35,4	48,8

* 2019 års redovisade resultat på 223,1 miljoner kronor påverkades av ett engångsbelopp i form av en realisationsvinst på 176,1 miljoner kronor efter en intern aktieöverlåtelse från kommunen till kommunens ägarbolag Ludvika kommun Stadshus AB. Utan denna reavinst hade det blivit ett resultat på 47,0 miljoner kronor.

Om prognosen slår in kommer koncernen ha gjort positiva resultat 17 av de 18 senaste åren. För kommunens del blir det den 13:e gången de senaste 14 åren. Fortlöpande överskott stärker den finansiella ställningen och den långsiktiga betalningsberedskapen. Överskott behövs bland annat för att finansiera investeringar.

Koncernens resultat för årets åtta första månader var 167 miljoner kronor och årsprognosen pekar på 105 miljoner kronor, främst tack vare större skatteintäkter än väntat och positiva ekonomiska resultat i flera av de kommunala bolagen. Prognosen är visserligen lägre än fjolårets rekordhög resultat på 122 miljoner kronor, men innebär ändå det näst största överskottet någonsin. Den höga siffran 2020 berodde till betydande del på en reavinst av engångskaraktär efter en större fastighetsförsäljning.

Enligt fullmäktiges budgetbeslut ska kommunen i år bedriva verksamhet för högst 98 procent av de förväntade intäkterna i form av skatt, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning på totalt nära 1,8 miljarder kronor. Resterande minst 2 procent av intäkterna ska bli ett överskott efter finansiella poster på drygt 35 miljoner kronor.

För perioden januari–augusti blev det ett överskott för kommunen på 83 miljoner kronor, vilket är 66 miljoner kronor mer än periodens budgeterade överskott. Högre intäkter än väntat förklarar den positiva avvikelser, främst avseende verksamhetsintäkter men också ett högre netto av skatteintäkter och generella statsbidrag. Även kostnaderna var högre än väntat, i första hand hos nämnderna.

Prognosen för helåret är ett plusresultat för kommunen på 49 miljoner kronor, mot budgeterade drygt 35 miljoner kronor. Både intäkter och kostnader blir högre än väntat. De högre intäkterna gäller främst 58 miljoner kronor för verksamhetsintäkter, 38 miljoner i netto av skatteintäkter och generella statsbidrag samt 9 miljoner kronor i en extraordinär post som inte hör till den vanliga löpande verksamheten. De högre kostnaderna gäller i första hand att nämnderna väntas förbruka 28 miljoner kronor mer än sina tilldelade medel för den löpande verksamheten.

Prognosen för resultatet blir dock 40 miljoner kronor om man räknar bort den extraordinära intäkten på 9 miljoner kronor. Överskottet motsvarar 2,2 procent av de intäkterna i form av skatt, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning och överträffar därmed målet på 2 procent.

Hela resultaträkningen redovisas i kapitel 3. En mer utförlig uppföljning av nämndernas driftkostnader redovisas i kapitel 4.

Soliditet

Koncernens finansiella ställning har förbättrats i år, i bemärkelsen att soliditeten den 31 augusti 2021 var högre än den var den 31 december 2020. Soliditeten är ett mått på det långsiktiga finansiella handlingsutrymmet – ju högre soliditet, desto starkare ställning.

Soliditet

Procent

	Helår 2019	Helår 2020	Utfall jan-aug 2021	Prognos helår 2021
Koncernens soliditet exkl. totala pensionsförpliktelser	26	26	32	-
Koncernens soliditet inkl. totala pensionsförpliktelser	12	12	17	-
Kommunens soliditet exkl. totala pensionsförpliktelser	48	48	53	-
Kommunens soliditet inkl. totala pensionsförpliktelser	22	23	27	-

Det är främst det positiva delårsresultatet som bidrar till att öka både koncernens och kommunens soliditet.

Måttet visar förmögenheten i form av hur stor andel av tillgångarna som har finansierats med eget kapital. En hög soliditet innebär att en stor del av investeringarna har betalats utan att ta upp lån, och att skuldsättningen därför är låg.

Det finns flera olika mått på soliditet, och måtten kan beräknas för både koncernen och kommunen. Soliditet inklusive samtliga pensionsförpliktelser ger en bild av det totala finansiella handlingsutrymmet, eftersom man där tar hänsyn inte bara till de faktiska skulderna utan också till åtagandena att betala ut tjänstepensioner till tidigare och nuvarande anställda.

2.4 Balanskravsresultat

Med ett prognosticerat positivt balanskravsresultat på 40 miljoner kronor väntas kommunen även år 2021 uppfylla lagens krav på åtminstone ett nollresultat.

För helåret 2021 väntas kommunen uppfylla det lagstadgade kravet på minst ett nollresultat. Prognosen pekar på ett positivt balanskravsresultat (överskott) på närmare 40 miljoner kronor.

Enligt lag ska budgeten upprättas så att intäkterna överstiger kostnaderna, och som ett minimum ska det alltså bli ett nollresultat. Men i normalfallet behövs ett överskott, för att bland annat kunna finansiera investeringar. Kommunen har i år budgeterat ett överskott på 35 miljoner kronor.

Det är noga angivet hur balanskravsresultatet ska beräknas i en balanskravsutredning.

Balanskravsutredning

Miljoner kronor

	Helår 2019	Helår 2020	Utfall jan-aug 2021	Budget helår 2021	Prognos helår 2021
Resultat enligt resultaträkningen	223,1	36,7	83,1	35,4	48,8
- Samtliga realisationsvinster	-185,2	-1,9	-8,6	-	-8,6
+ Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	-	-	-	-	-
+ Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	-	-	-	-	-
-/+ Orealiserade reavinster och förluster i värdepapper	-	-	-	-	-
+/- Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-	-	-	-	-
= Resultat efter balanskravsjusteringar	37,9	34,8	74,5	35,4	40,2
- Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	-	-	-	-	-
+ Användning av medel från resultatutjämningsreserv	-	-	-	-	-
= Balanskravsresultat	37,9	34,8	74,5	35,4	40,2

Huvudregeln är att rensa det redovisade resultatet från sådana poster som inte härrör från den egentliga verksamheten, vilket i praktiken oftast handlar om realisationsvinster och -förluster.

Vid beräkningen av balanskravsresultatet har därför det redovisade resultatet och prognosen rensats för en reavinst på nära 9 miljoner kronor, efter en fastighetsförsäljning. Det ger ett prognosticerat överskott med omkring 40 miljoner kronor, eller cirka 5 miljon kronor mer än budgeterat. Om prognosen slår in skapas i år ett önskat överskott och handlingsutrymme som är en del av god ekonomisk hushållning.

Balanskravets tumregel är att inte bedriva mer verksamhet än vad som täcks av de löpande intäkterna. Bakom detta ligger tanken att varje generation ska bära kostnaderna för den kommunala service som den konsumerar.

3 Finansiella rapporter

3.1 Resultaträkning

Resultaträkning

Miljoner kronor

	Koncernen			Kommunen			
	Utfall jan-aug 2020	Utfall jan-aug 2021	Prognos helår 2021	Utfall jan-aug 2020	Utfall jan-aug 2021	Budget helår 2021	Prognos helår 2021
Verksamhetens intäkter	621,9	709,8	1 185,6	325,5	299,4	379,3	406,8
Verksamhetens kostnader	-1 615,6	-1 703,8	-2 810,6	-1 445,7	-1 439,8	-2 115,3	-2 194,1
Avskrivningar	-79,0	-84,6	-127,6	-27,6	-21,1	-45,5	-32,0
Verksamhetens nettokostnader	-1 072,7	-1 078,6	-1 752,6	-1 147,8	-1 161,5	-1 781,5	-1 819,3
Skatteintäkter	842,1	849,0	1 273,6	842,1	849,0	1 231,3	1 273,6
Generella statsbidrag och utjämning	343,4	367,2	563,0	343,4	367,2	567,6	563,0
Verksamhetens resultat	112,8	121,0	84,0	37,7	54,7	17,4	17,3
Finansiella intäkter	22,9	21,8	25,5	20,4	21,3	22,5	24,7
Finansiella kostnader	-16,7	-1,1	-7,8	-3,0	-1,9	-4,5	-2,1
Resultat efter finansiella poster	119,0	158,3	101,7	55,0	74,1	35,4	39,8
Extraordinära poster	-1,3	9,0	2,8	0,0	9,0	0,0	9,0
Årets resultat	117,7	167,3	104,5	55,0	83,1	35,4	48,8
Resultat efter finansiella poster. I procent av skatter, generella statsbidrag och utjämning				4,6 %	6,1 %	2,0 %	2,2 %

3.2 Balansräkning

Balansräkning

Miljoner kronor

	Koncernen		Kommunen	
	31 dec 2020	31 aug 2021	31 dec 2020	31 aug 2021
TILLGÅNGAR				
A. Anläggningstillgångar	3 354,1	3 417,4	1 670,8	1 205,9
- Immateriella anläggningstillgångar	-	-	-	-
- Materiella anläggningstillgångar	3 307,8	3 332,3	1 125,2	654,8
- Mark, byggnader och tekniska anläggningar	2 866,8	2 892,5	1 035,2	563,6
- Maskiner och inventarier	439,8	437,9	88,7	90,0
- Övriga materiella anläggningstillgångar	1,2	1,9	1,2	1,2
- Finansiella anläggningstillgångar	46,3	39,0	545,7	551,1
B. Bidrag till infrastruktur	87,5	85,1	87,5	85,1
C. Omsättningstillgångar	881,5	713,5	613,0	1 078,5
- Förråd m.m.	18,0	30,0	13,2	25,3
- Kortfristiga fordringar	519,1	331,8	293,1	740,6
- Kortfristiga placeringar	-	-	-	-
- Kassa och bank	344,4	351,7	306,7	312,6
SUMMA TILLGÅNGAR	4 323,1	4 169,9	2 371,3	2 369,6
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
A. Eget kapital	1 139,6	1 326,4	1 137,8	1 247,0
- Årets resultat	122,5	167,3	36,7	83,1
- Resultatutjämningsreserv	-	-	-	-
- Övrigt eget kapital	-	-	-	-
B. Avsättningar	240,3	182,3	145,6	150,6
- Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	126,2	132,8	105,4	110,6
- Andra avsättningar	114,1	49,5	40,2	40,0
C. Skulder	2 943,2	2 674,2	1 087,9	972,0
- Långfristiga skulder	2 002,0	1 354,4	229,0	199,8
- Kortfristiga skulder	941,2	1 306,8	858,9	772,2
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	4 323,1	4 169,9	2 371,3	2 369,6
PANTER OCH ANSVARFÖRBINDELSER				
Panter och därmed jämförliga säkerheter	1 844,8	1 750,5	1 844,8	1 750,5
Ansvarförbindelser	614,2	621,6	593,4	621,4
- Pensionsförpliktelser	609,2	616,6	588,4	616,6
- Övriga ansvarförbindelser	5,0	5,0	5,0	5,0

3.3 Redovisningsprinciper

Delårsrapportens innehåll följer de minimikrav som *Rådet för kommunal redovisning* (RKR) anger i *Rekommendation 17, Delårsrapport* (november 2018).

Den ekonomiska redovisningen har i stort sett skett i överensstämmelse med *Lagen om kommunal redovisning och bokföring* (2018:597) och RKR:s rekommendationer.

RKR är normgivande organ för redovisning på det kommunala området, och till god sed hör att följa rekommendationer som ges av normgivande organ.

I denna delårsrapport används samma redovisningsprinciper och beräkningsmetoder som i kommunens senaste årsredovisning för 2020.

4 Nämndernas driftkostnader och investeringar

4.1 Driftkostnader

Enligt fullmäktiges budgetbeslut ska nämnderna och kommunsamarbetena i år bedriva verksamhet för kring 1,76 miljarder kronor netto (kostnader minus intäkter).

Under årets första åtta månader hade nämnderna sammantaget 23 miljoner kronor lägre löpande driftkostnader netto jämfört med periodens budgeterade nivå på nära 1,2 miljarder kronor. Men prognosen för helåret pekar på att kostnaderna blir 28 miljoner kronor högre än den tilldelade nivån.

Nämndernas driftkostnader netto

Miljoner kronor

	Januari–augusti 2021			Helår 2021		
	Budget	Utfall	Avvikelse	Budget	Prognos	Avvikelse
Kommunstyrelsen¹	221,9	211,1	-10,8	336,7	333,6	-3,1
Varav Räddningstjänsten Dala Mitt	22,6	22,6	+0,1	33,9	34,4	+0,6
Västerbergslagens utbildningsförbund	127,4	127,5	+0,1	190,1	189,1	-1,0
Kultur- o samhällsutveckl.nämnden²	120,0	118,4	-1,6	180,0	183,6	+3,6
Social- o utbildn.nämnden IFO³	112,9	123,5	+10,6	169,7	185,5	+15,8
Social- o utbildn.nämnden Utbildning³	323,5	302,1	-21,3	477,4	480,1	+2,7
Vård- och omsorgsnämnden⁴	402,2	402,9	+0,7	597,4	606,4	+9,0
Revisionen	0,6	0,6	0,0	1,2	1,2	0,0
Totalt	1 181,1	1 158,5	-22,6	1 762,4	1 790,4	+28,0

1. Inklusive fem gemensamma nämnder (gemensamma nämnden för upphandlingssamverkan; gemensamma servicenämnden; gemensamma nämnden för alkohol, tobak och receptfria läkemedel; språktolksnämnden i Dalarna samt gemensamma överförmyndarnämnden) och två kommunalförbund (Räddningstjänsten Dala Mitt och Västerbergslagens utbildningsförbund).

2. Inklusive Myndighetsnämnden miljö och bygg.

3. Nämndens budget delas upp på IFO och Utbildning efter beslut i fullmäktige.

4. Inklusive gemensamma nämnden hjälpmedelnsnämnden Dalarna.

Främst social- och utbildningsnämndens verksamhetsområde Utbildning och kommunstyrelsen redovisar lägre nettokostnader än periodens budgeterade belopp, medan social- och utbildningsnämnden IFO tvärtom har högre kostnader.

Den lägre nettokostnaden för social- och utbildningsnämnden Utbildning är främst av tillfälligt slag, efter en positiv förändring av personalskulden som väntas minska och gå mot noll till årets slut. I övrigt finns exempelvis en obudgeterad intäkt i form av statlig ersättning för sjukfrånvaro kopplat till pandemin.

Den lägre kostnaden för kommunstyrelsen beror bland annat på lägre lönekostnader genom ej tillsatta tjänster samt lägre utbildningskostnader kopplat till kurser och konferenser som inte genomförs fysiskt under pandemin. Inte heller hela budgeten för utvecklingsmedel har utnyttjats.

Överskridandet för social- och utbildningsnämnden IFO avser främst barn- och ungdomsvård med placeringar på institution och i familjehem.

Störst prognosticerade överskridanden till årets slut finns för social- och utbildningsnämndens IFO med 16 miljoner kronor (främst barn- och ungdomsvård), vård- och omsorgsnämnden med 9 miljoner kronor (främst covid-kostnader och IT) samt kultur- och samhällsutvecklingsnämnden med nära 4 miljoner kronor (obudgeterad medfinansiering av infrastrukturprojektet Genomfart Ludvika).

Sammantaget väntas alltså nämnderna överskrida sin tilldelade driftbudget med 28 miljoner kronor, trots genomförda och planerade åtgärder på totalt 22 miljoner kronor för att få ekonomin i balans till årets slut. Bakgrunden är att nämnderna och bolagen tre gånger under pågående år rapporterar till kommunstyrelsen hur det går med ekonomin. Vid avvikelser mot driftbudgeten som väntas kvarstå till årets slut, ska nämnderna på eget initiativ vidta korrigerande åtgärder.

Under resterande del av året finns det möjlighet för nämnderna att påverka det prognosticerade kostnadsöverskridandet. På sammanträdet den 20 april 2021 § 74 uppmanade kommunstyrelsen de nämnder som saknade heltäckande handlingsplaner för att anpassa driftkostnaderna till tilldelad årsbudget, att besluta om sådana planer. På sammanträdet den 22 juni 2021 § 122 ålade kommunstyrelsen berörda nämnder att besluta om sådana planer.

4.2 Investeringar

Investeringar i exempelvis lokaler, anläggningar och ny teknik görs för att långsiktigt utveckla verksamheterna och kommunen som helhet.

Enligt budgetbeslutet ska nämnderna i år investera för totalt 85 miljoner kronor. Ungefär 35 miljoner kronor (41 procent) av anslaget har bokförts under årets första åtta månader. Merparten av kostnaderna infaller under andra halvåret och 77 kronor av anslaget (91 procent) väntas komma att användas i år.

Nämndernas investeringar

Miljoner kronor

	Januari–augusti 2021			Helår 2021		
	Totalt anslag	Utfall	Avvikelse	Totalt anslag	Prognos	Avvikelse
Kommunstyrelsen	25,2	5,5	-19,7	25,2	17,3	-7,9
Varav gemensamma servicenämnden	12,5	0,8	-11,7	12,5	8,7	-3,8
Kultur- och samhällsutvecklingsnämnden	51,1	28,4	-22,8	51,1	51,1	0,0
Social- och utbildningsnämnden Utbildning	5,6	0,0	-5,6	5,6	5,6	0,0
Vård- och omsorgsnämnden	2,9	1,0	-1,9	2,9	2,9	0,0
Totalt	84,8	34,8	-49,9	84,8	76,8	-8,0

Störst anslag ligger hos kultur- och samhällsutvecklingsnämnden inom främst mark- och anläggningsarbeten, vägar och parker. Förberedelser inför etablering av nya butiker på handelsområdet Lyviksberget, nya ställplatser vid Skuthamn samt asfaltering av gator är några exempel på satsningar i år.

Näst störst belopp har kommunstyrelsen, varav ungefär hälften avser IT-investeringar inom gemensamma servicenämndens område. Bredbandssatsningar är kommunstyrelsens enskilt största post.

Årets anslag utgörs inte bara av budgeterade 82 miljoner kronor, utan även på de 3 miljoner kronor netto som har omfördelats från 2020 till 2021 enligt beslut i fullmäktige i april. Omfördelningen gjordes för att säkerställa att några pågående och inte utförda projekt av strategisk betydelse kan utföras. Fortsatt utveckling av Väsmanstrand och inventarier till nya förskolor är några av de projekt som kan utföras i år efter denna omfördelning.

5 Bolagens resultat

En betydande del av kommunens verksamhet bedrivs i bolagsform – bland annat uthyrning av bostäder, förvaltning av kommunala verksamhetslokaler samt produktion och försäljning av energi.

I vissa fall är kommunen ensam ägare och i andra fall finns även andra. Ludvika kommun Stadshus AB är moderbolag för alla de bolagen som kommunen äger helt eller delvis.

Under årets första åtta månader gjorde bolagen tillsammans ett överskott på 111 miljoner kronor, som till årets slut väntas öka till 122 miljoner kronor.

Kommunala bolagens resultat

Miljoner kronor

	2020	2021	
		Utfall jan-aug	Prognos
Ludvika kommun Stadshus AB	15,7	15,8	16,0
Ludvika Kommunfastigheter AB	82,4	13,4	2,3
LudvikaHem AB	0,0	3,8	0,0
Stora Brunnsvik AB	-1,0	-0,6	-1,9
Tryggheten i Ludvika fastigheter KB	1,4	-0,0	-0,2
Västerbergslagens Kraft AB	-2,4	11,0	12,9
Wessman Vatten & Återvinning AB	-	2,9	-0,3
WBAB	0,0	0,3	0,0
Västerbergslagens Energi AB	55,2	23,3	30,0
Västerbergslagens Elförsäljning AB	8,4	3,2	8,0
Västerbergslagens Elnät AB	45,6	37,5	54,8
Totalt	205,3	110,6	122,0

Men det överskott som kan räknas till vår kommun är mindre, eftersom vi inte själv äger alla bolag fullt ut. Ett bolag äger vi till hälften och i ytterligare tre äger vi bara en mindre del. I våra räkenskaper kan vi därför tillgodoräkna oss 65 miljoner kronor under januari–augusti, och 55 miljoner kronor för helåret.

Ludvika kommuns del av de kommunala bolagens resultat

Miljoner kronor

	Ägarandel	2020	2021	
			Utfall jan-aug	Prognos
Ludvika kommun Stadshus AB	100 %	15,7	15,8	16,0
Ludvika Kommunfastigheter AB	100 %	82,4	13,4	2,3
LudvikaHem AB	100 %	0,0	3,8	0,0
Stora Brunnsvik AB	100 %	-1,0	-0,6	-1,9
Tryggheten i Ludvika fastigheter KB	100 %	1,4	-0,0	-0,2
Västerbergslagens Kraft AB	100 %	-2,4	11,0	12,9
Wessman Vatten & Återvinning AB	100 %	-	2,9	-0,3
WBAB	50 %	0,0	0,2	0,0
Västerbergslagens Energi AB	28,6 %	15,8	6,7	8,6
Västerbergslagens Elförsäljning AB	28,6 %	2,4	0,9	2,2
Västerbergslagens Elnät AB	28,6 %	13,0	10,7	15,7
Totalt		127,3	64,8	55,3

6 Uppföljning av verksamhetsmålen

6.1 Fem mål som mäts med 17 indikatorer

Det finns fem mål, varav två tros komma att nås och ett ännu inte kan bedömas. Målen följs upp via de 11 av totalt 17 indikatorer där det finns ett delårsutfall.

6.2 Uppföljning av indikatorerna

Grundskoleelevernas kunskapsresultat ska förbättras

Ludvika ska bli en av landets bästa skolkommuner. Utbildningen och kunskaperna ska förbättras, så att ungdomar efter sin skoltid står väl rustade för fortsatta studier eller jobb.

Redan i dag hör Ludvika till den bästa hälften av landets kommuner för andelen avgångselever i nionde klass som har tillräckligt många godkända betyg för att bli behöriga till ett yrkesprogram på gymnasiet.

Placeringen är ännu bättre om man också tar hänsyn till att elevgruppernas strukturella förutsättningar varierar i landet. För behörighet krävs godkända betyg i minst åtta av 17 ämnen, däribland svenska, matematik och engelska.

Däremot ligger kommunen inte lika bra till för avgångselevernas genomsnittliga betygsnivå, som mäter alla elevernas betyg i alla ämnen. År 2020 var snittet 212 av maximala 340, att jämföra med medelvärdet för alla landets kommuner 220.

Det långsiktiga målet till 2025 är att betygen ska stiga till 220. Etappmålet för 2021 är 214.

Definition och källa

Måttet visar genomsnittligt meritvärde (bokstavs-betyg omräknat till sifferbetyg) för elever som avslutar grundskolan i årskurs 9 med godkänt betyg i åtminstone ett ämne.

Maximalt meritvärde är 340 (17 ämnen à 20 poäng).

Måttet avser elever i kommunala skolor belägna i kommunen.

Måttet hämtas från Skolverket och publiceras även kolada.se.

Bedömning av måluppfyllelsen

Årets genomsnittliga meritvärde för avgångselever i kommunens grundskolor är 213 (av maximala 340), det vill säga högre än fjolårets 212.

Trots förbättringen uppnåddes inte årets målvärde, som är 214. Det betyder på att denna aspekt av målet *En av landets bästa skolkommuner* inte har nåtts 2021.

Skolan bedriver ett långsiktigt utvecklingsarbete enligt modellen Kunskapsresan. Målet är att skapa en likvärdig utbildning där alla elever kan lyckas utifrån sina förutsättningar. Bland de konkreta insatserna kan nämnas regelbundna resultatuppföljningar, kollegialt lärande pedagoger emellan samt rektors pedagogiska ledarskap. Kunskapsresan baseras på vetenskaplig grund och erfarenheter från framgångsrika skolor. Kraft ägnas också åt att skapa trygghet och studiero, som är avgörande för att barn och unga ska kunna lyckas i skolan.

Lärare, rektorer och förvaltningsledning jobbar med ett starkt fokus på studieresultat. Fyra gånger per år registrerar all undervisande personal kunskapsläget för alla elever. Behoven kan sedan mötas med riktade insatser.

Satsningen på att bli en av landets bästa skolkommuner fortsätter. Genom gemensamma arbetssätt och rutiner för undervisning och uppföljning, ska skolan bli bättre på att ge eleverna de kunskaper de behöver få med sig från grundskolan.

Gymnasieelevernas kunskapsresultat ska förbättras

Med målet att bli en av landets bästa skolkommuner arbetar vi för att ungdomar efter sin skoltid ska stå väl rustade för fortsatta studier eller jobb.

Gymnasieutbildningen bedrivs i Västerbergslagens utbildningsförbund (VBU), där kring tre av fyra av de folkbokförda ungdomarna har valt att studera.

Övriga studerar på Hitachigymnasiet i Ludvika (före detta ABB industrigymnasium) eller på andra skolor i landet.

Sedan några år hör VBU till landets 10–15 procent främsta skolor när det gäller hur många elever som tar examen inom tänkta tre år. Man lyckats även väl med att få en stor del av eleverna att uppnå grundläggande behörighet till universitet och högskola.

Däremot brukar VBU inte ligga riktigt lika bra till för avgångselevernas genomsnittliga betygsnivå, som mäter alla elevernas betyg i alla kurser. År 2020 var Ludvikaelevernas betygssnitt 13,8 av maximala 20, att jämföra med medelvärdet för alla landets kommuner 14,1.

Det långsiktiga målet till 2025 är att betyg ska stiga till 14,2. Etappmålet för 2021 är 13,5.

Definition och källa

Måttet visar genomsnittlig betygspoäng (bokstavs-betyg omräknat till sifferbetyg) för elever skrivna i Ludvika kommun som avslutar sin gymnasieutbildning på VBU med examen eller studiebevis.

Maximal betygspoäng är 20.

Måttet avser elever i VBU:s skolor i Ludvika och Smedjebackens kommuner.

Det preliminära måttet hämtas från VBU. Den slutgiltiga betygspoängen kommer hämtas från Skolverket och kommer även publiceras på kolada.se.

Bedömning av måluppfyllelsen

Den preliminära genomsnittliga betygspoängen för kommunens avgångselever i VBU:s gymnasieutbildning var i år 13,4 (av maximala 20). Det är en ökning med 0,1 poäng jämfört med fjolårets preliminära siffra på 13,3. Skolverkets slutgiltiga betygspoäng var i fjol 13,8 och brukar ligga lite högre än VBU:s egen siffra.

Ökningen av de preliminära betygspoängen innebär att årets målvärde – som är 13,5 enligt Skolverkets statistik – troligen kommer att nås. Det tyder på att denna aspekt av målet *En av landets bästa skolkommuner* kommer nås 2021.

Skolverkets slutgiltiga betyg för alla landets kommuner publiceras i november i år.

Några exempel på hur VBU jobbar för att ge eleverna en så god kunskapsutveckling som möjligt:

- Ett nära samarbete med grundskolan inför övergången mellan skolformerna gör att elever som behöver får rätt stöd från första skoldagen.
- Ett systematiskt arbete med fokus på elevernas resultat, med kontinuerliga uppföljningar för att vid behov tidigt kunna sätta in rätt individuellt stöd.
- En mycket stor andel behöriga legitimerade lärare, Dalarnas högsta, samt låg personalomsättning och hög frisknärvaro. Det skapar goda förutsättningar för hög kvalitet och kontinuitet på undervisningen.
- Ett samarbete med näringslivet kopplat till både yrkesprogram och högskoleförberedande program. Det ger en verklighetsnära utbildning och leder till att eleverna efter studenten har nära till anställning eller vidare studier.
- Resurser satsats på elevhälsan och ett program för att stödja elever att vara på plats i skolan (det kommunala aktivitetsansvaret).

Utbildningen i förskolan ska stärkas

Utbildningen börjar redan i förskolan, som är viktig för barns utveckling och lärande.

Alla som jobbar inom förskolan behövs och bidrar till verksamhetens innehåll och kvalitet för de kring 1 500 barn som är där varje vecka. Samtidigt blir personalens utbildningsnivå allt viktigare, med tanke på det pedagogiska uppdraget och kraven på likvärdighet. Att många har förskollärlig legitimation efter en högskoleutbildning ger goda förutsättningar för att barnen ska möta en verksamhet med starkt pedagogiskt innehåll och bra kvalitet även i övrigt.

Av de nästan 300 personer som jobbade på våra förskolor åren 2018–2019 hade kring 35 procent förskollärlig legitimation, vilket var mindre än genomsnittet för landets kommuner. Men 2020 steg andelen till 37 procent, och detta trots att verksamheten samtidigt byggdes ut med nya avdelningar och mer personal.

Det långsiktiga målet till 2025 är att andelen med förskollärlig legitimation ska stiga till 50 procent. Etappmålet för 2021 är 40 procent.

Definition och källa

Måttet visar andelen personal (årsarbetare) inom förskolan med förskollärlig legitimation.

Måttet avser personal på förskolor i kommunal regi den 1 oktober varje år.

Måttet hämtas från Skolverket och publiceras även på kolada.se. Det preliminära måttet hämtas från kommunen.

Bedömning av måluppfyllelsen

Vid terminsstarten i augusti hade preliminärt 41 procent av förskolans personal förskollärlig legitimation. Det innebär en ökning med 2 procentenheter jämfört med motsvarande preliminära siffra på 39 procent i fjol. Skolverkets officiella siffra var i fjol 37 procent och brukar ligga lite lägre än våra preliminära uppgifter.

Därmed kan det bli svårt att nå årets målvärde, som är 40 procent och som motsvarar en uppgång med 3 procentenheter. Denna aspekt av målet *En av landets bästa skolkommuner* kommer alltså troligen inte att nås 2021, men inte långt ifrån.

Förskolan har alltså vuxit kraftigt under senare år för att kunna ta emot fler barn. Men nu på hösten i år har antalet barn minskat mer än vanligt så här års. En tänkbar orsak är att en del familjer har kunnat vara hemma med sina barn i och med arbete eller studier på distans under pandemin. En annan anledning kan vara att det har skett en utflyttning av barnfamiljer till andra kommuner.

När antalet barn har minskat har vi dragit ned på utbildad personal. Det har lett till att *andelen* förskollärare med legitimation har ökat, trots att *antalet* ligger stilla.

Trots minskningen just nu tror vi att efterfrågan kommer öka på lite sikt. Det är en allmän brist på utbildade förskollärare i landet, vilket gör det till en stor utmaning att klara kompetensförsörjningen framöver och att öka andelen utbildade.

Vi jobbar på en rad olika sätt för att behålla och rekrytera tillräckligt många medarbetare med rätt kvalifikationer. Några exempel:

- Vi samarbetar med Högskolan Dalarna och tar emot studenter på den verksamhetsförlagda delen av förskollärläroprogrammet.
- Några av våra anställda barnskötare tar chansen att förmånligt börja utbilda sig för att senare kunna gå vidare mot förskollärläro.
- Vi deltar på jobb- och rekryteringsmässor.

Ungdomar ska kunna sommarjobba i kommunkoncernen

Att få prova på arbetslivet är något som kan stärka ungas tro på framtiden. Det kan ske genom PRAO, praktik, feriejobb och på flera andra sätt.

Det är bra att så många företag, föreningar och andra arbetsgivare erbjuder jobb till skolungdomar under loven. Ett sommarjobb handlar inte bara om att tjäna pengar. Det ger också erfarenhet och en fot in på arbetsmarknaden och är förhoppningsvis roligt.

Även kommunen vill gärna ta emot unga i de många olika yrken och verksamheter som finns. Möjligheten till sådana jobb är förstås viktig för ungdomarna själva, men det är också ett gyllene tillfälle för oss som arbetsgivare att knyta kontakter med dem som kan bli framtidens personal.

År 2020 var det totalt 217 ungdomar som under tre veckor sommarjobbade i kommunens verksamheter, på VBU, i de kommunala bolagen och hos de många föreningar som vi samarbetar med. Målgruppen är de som under året fyller 16–18 år, alltså de som har gått ut grundskolans årskurs 9 och gymnasiets årskurs 1 och 2.

Det långsiktiga målet till 2025 är att sommarjobbarna ska öka till 300. Etappmålet för 2021 är 220.

Definition och källa

Måttet visar antalet ungdomar som sommarjobbar i kommunkoncernen: hos kommunens nämnder, VBU och de kommunala bolagen LKFAB, LudvikaHem AB och WBAB. I antalet ingår även de som jobbar hos de föreningar som kommunen samarbetar med och finansierar lönen för.

Måttet hämtas från en egen mätning i kommunkoncernen.

Bedömning av måluppfyllelsen

Under 2021 ökade antalet sommarjobbade ungdomar till 276, från 222 i fjol.

Därmed nåddes året målvärde som är 220. Denna aspekt av målet *En bra kommun att växa upp i* har alltså uppnåtts 2021.

Föreningarna och kommunens verksamheter tog emot flest sommarjobbade.

Inom kommunens verksamheter jobbade många som ”solstrålar” inom äldreomsorgen och omsorgen av personer med funktionsnedsättning. Andra var exempelvis i kiosken vid Kyrkviksbadet i Grängesberg, på sporthallen och på fritidsgårdar. VBU:s kulturskola tog emot ungdomar i en sommarorkester, som åkte runt och spelade musik på olika platser i hela kommunen.

Bland föreningarna kan nämnas arbete i Disponentparken i Grängesberg, vid den nybyggda bangolf vid Väsmansstrand samt som instruktörer vid olika idrotters sommarskolor. Hos bolagen jobbade unga inom exempelvis fastighetsskötsel och vid återvinningsstationer.

I år var timlönen 79 kronor för de yngre, och 96 kronor för de äldre ungdomarna och tre veckors arbete gav cirka 7 100 kronor respektive 8 600 kronor.

Kommunens och bolagens kostnad är lite högre. Totala lönekostnaden för årets feriearbetare var cirka 2,5 miljoner kronor. Staten stod för kring 0,5 miljoner kronor, genom ett särskilt bidrag till kommunala sommarjobb.

För att kommande år kunna attrahera ännu fler ungdomar behöver vi bland annat fortsätta att ta fram arbetsuppgifter som kan locka nya grupper.

Färre barn ska leva i familjer med ekonomiskt bistånd

Barn och unga ska växa upp i trygga miljöer, må bra och känna framtidstro.

En sida av en bra uppväxt är att leva i en familj med tillräckliga ekonomiska och andra resurser.

I praktiken innebär det oftast att de vuxna försörjer sig själva genom arbete eller studier.

Men i vår kommun är det jämförelsevis många barn som lever i familjer som får ekonomiskt bistånd från kommunen. Eftersom dessa familjer har svårt att försörja sig själva får de, efter en behovsprövning, samhällets stöd.

Jämfört med snittet i landet är det en betydligt större andel av invånarna som har bistånd och det långvariga mottagandet är mycket högt.

Vid utgången av 2020 levde kring 570 barn 0–18 år i familjer med ekonomiskt bistånd (årsgenomsnitt).

Det långsiktiga målet till 2025 är att antalet ska sjunka till 480. Etappmålet för 2021 är 580.

Definition och källa

Måttet hämtas från kommunen och visar antalet barn 0–18 år som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd.

Den som har problem att försörja sig själv och sin familj kan enligt socialtjänstlagen ansöka om ekonomiskt bistånd från kommunen. Biståndet är behovsprövat och består av försörjningsstöd och bistånd till livsföringen i övrig.

Försörjningsstödet ska tillgodose mer regelbundna utgifter som exempelvis mat, kläder, hygien och boende.

Bistånd till livsföringen i övrigt ska täcka kostnader för behov som uppstår då och då, exempelvis tandvård och glasögon.

Mätningen görs per månad, och under året redovisas måttet som en trendsiffra, i form av det säsongsrensade och utjämnade s.k. 12-månadersgenomsnittet.

Bedömning av måluppfyllelsen

Under årets första åtta månader minskade antalet barn i familjer med ekonomiskt bistånd. I augusti var antalet 461 (12-månaderssnitt), mot 572 vid årets början.

Därmed kommer med största säkerhet årets målvärde, som är 580, att nås. Denna aspekt av målet *En bra kommun att växa upp i* är alltså på god väg att nås 2021.

Det finns flera orsaker till att vi nu ser en stadig minskning av försörjningsstödet. En är att det har skett en utflyttning till andra delar av landet i den stora grupp som under senare år har asylinvandrat till kommunen. Att detta påverkar siffrorna beror på att den gruppen är överrepresenterad vad gäller ekonomiskt bistånd och stora barnfamiljer. En annan orsak är att en del vuxna kommit ut i egen försörjning eller studier under året.

Det är förstås positivt att det har blivit färre barnfamiljer som behöver kommunens ekonomiska stöd. Trendsiffran har nu minskat 18 månader i rad och den kraftiga minskningen under framförallt 2021 innebär att det långsiktiga målet till 2025 redan är uppnått.

Samtidigt är det viktigt att nämna att det, trots den kraftiga nedgången, fortfarande är en mycket stor grupp invånare som inte är fullt självförsörjande. Jämfört med andra kommuner är siffrorna alltså betydligt högre.

Därför fortsätter jobbet med målet att fler och fler barn ska växa upp i familjer med självförsörjande vuxna. Kommunen kan exempelvis bli ännu bättre på att prioritera familjeförsörjare och de som står långt från arbetsmarknaden när det gäller insatser för att minska behovet av ekonomiskt bistånd.

Befolkningen ska växa

Fler invånare skapar resurser, ökar ortens attraktivitet, ger ett ökat underlag för service, underlättar etableringar och ger nya möjligheter för framtiden.

Antalet invånare ökade åren 2014–2017, från 26 000 till närmare 27 000. Ett ökat barnafödande bidrog till uppgången, men huvudförklaringen var invandringen av personer som fick asyl i Sverige och blev folkbokförda i kommunen.

Men de senaste åren har folkmängden minskat och var 26 600 vid utgången av 2020. Enligt den senaste prognosen från våren 2020 kommer antalet

invånare vara 26 800 i slutet av år 2025, men utifrån vad vi vet i dag kommer troligen pandemin leda till en lägre nivå jämfört med prognosens siffror.

Det långsiktiga målet till 2025 är en ökning till 27 000 invånare. Etappmålet för 2021 är 26 750. Bägge dessa målvärden sattes innan pandemin slog till.

Definition och källa

Mättet hämtas från SCB:s officiella befolkningsstatistik avseende folkbokförda personer. Den preliminära folkmängden hämtas från Skatteverkets befolkningsstatistik.

Bedömning av måluppfyllelsen

Under årets första åtta månader minskade antalet invånare med preliminärt 44 personer, från 26 604 vid årets början till preliminärt 26 560 i augusti.

Därmed kommer knappast årets målsättning 26 750 nås vid årets slut. Denna aspekt av målet *En tillväxtkommun* ser därför inte ut att kunna uppnås 2021.

Folkmängdens förändring avgörs av hur många som föds och avlider, liksom av hur många som flyttar till och från kommunen.

Trots höga födelsetal och fortsatt – men minskad – nettoinvandring, sjönk antalet kommuninvånare tillbaka 2018, 2019 och 2020. Huvudskälet är en ökad utflyttning till kommuner utanför Dalarna. Utflyttningen har drivits av att många i den stora grupp som under senare år har asylinvandrat till kommunen, efter en tid har valt att flytta vidare till andra delar av landet.

Även pandemin påverkar kommunens folkmängd, och då inte i första hand genom högre dödlighet till följd av själva sjukdomen covid-19 utan snarare i form av lägre inrikes och utrikes flyttningar. Nettoeffekten är svårbedömd, men även i år kan det bli en minskad folkmängd främst genom en minskad nettoinvandring.

Enligt prognosen väntas de närmaste årens barnafödande ligga på ungefär samma nivå som antalet personer som avlider. Då kommer den inrikes och utrikes in- och utflyttningen avgöra hur det går med befolkningens storlek. Det behövs en ordentlig inflyttning, eftersom vi vet att många yngre väljer att flytta för att utbilda sig eller söka jobb.

För att nå det långsiktiga målet om en växande befolkning till 2025 behövs aktiva åtgärder. Först och främst behöver bostadsbyggandet öka. I övrigt kan folkmängden påverkas med generella insatser som ökar ortens attraktivitet. En bra samhällsservice, attraktiva boendemiljöer, gott om jobb och en bra livsmiljö med goda fritidsmöjligheter och ett rikt föreningsliv är viktigt både för befintliga invånare och för att attrahera nya.

Företagarna ska vara nöjda med det lokala företagsklimatet

Ludvika kommun ska fortsätta växa och utvecklas. För att vara fortsatt konkurrenskraftig krävs bland annat att det är en bra plats att driva företag på.

Företag och arbetsplatser inom olika branscher sysselsätter mer än 8 000 personer i vår kommun och genererar stora skatteintäkter. De allra flesta är mindre eller medelstora, men några hör till Dalarnas allra största. Industritraditionen är stark.

Hitachi Energy är den dominerande arbetsgivaren med verksamhet inom kraftöverföring. Andra större företag är Spendrups Bryggeri AB i Grängesberg och upplevelsedestination Säfsen Resort AB i Fredriksberg.

Det kan finnas olika uppfattningar om vad som är ett bra företagsklimat. Det kan handla om ortens attraktivitet, tillgången till arbetskraft och digital infrastruktur, dialogen med kommunen samt kommunens myndighetsutövning.

År 2020 satte företagen snittbetyget 3,0 på det lokala företagsklimatet, av maximala 6. Snittet för landets kommuner var 3,4. Det långsiktiga målet till 2025 är att betyget ska stiga till 3,5. Etappmålet för 2021 är 3,1.

Definition och källa

Måttet hämtas från Svenskt Näringslivs årliga enkät om det lokala företagsklimatet i landets kommuner.

Måttet visar företagens svar på frågan *Vilket sammanfattande omdöme vill du ge företagsklimatet i din kommun?*

Betyget sätts på en sexgradig skala: Dåligt=1, Inte helt godtagbart=2, Godtagbart=3, Bra=4, Mycket bra=5, Utmärkt=6.

Enkäten går till omkring 200 företag och arbetsställen i Ludvika kommun, i första hand till Svenskt Näringslivs medlemmar. Svarsfrekvensen brukar ligga kring 50 procent. De allra flesta företagen i undersökningen har 1–25 anställda.

Bedömning av måluppfyllelsen

Ludvikaföretagens betyg på det lokala företagsklimatet har förbättrats. Vid årets mätning blev betyget 3,1 (av maximala 6), mot 3,0 i fjol

Förbättringen innebär att årets målvärde – som är just 3,1 – uppnåddes. Det betyder på att denna aspekt av målet *En tillväxtkommun* har uppnåtts 2021.

Det långsiktiga arbetet fortsätter med att stärka Ludvika som en bra kommun att driva företag i. Ortens attraktionskraft ska öka och i dialog ska vi utveckla nya sätt att samarbeta med och bemöta företagen och ge den service de behöver.

Just nu händer det mycket positivt i vår kommun. Hitachi Energy har fått flera stora ordrar som skapar jobb, Spendrups fortsätter satsa i Grängesberg, flera etableringar av butiker sker på handelsområdet Lyviksberget och nya bostäder har byggts och fler är på gång. Det finns fler exempel.

Några prov på vad kommunen har gjort och gör för att stärka företagsklimatet:

- Skapat byggklara tomter för etableringar på Lyviksberget och industriområdet Björnmossen.
- Stöttat de lokala företagen under pandemin, bland annat genom att köpa presentkort från Unika Ludvika och genom att inte ta ut avgifter för uteserveringar. Tillsammans med Smedjebackens kommun och Samarkand2015 hjälper vi även drabbade företag med korta utbildningsinsatser, omställning och coachning.
- Ökat bemanningen på näringslivsenheten, för att kunna jobba med näringslivsutveckling och ge service till företag i hela kommunen.
- Finansierat bredbandsutbyggnad så att företag ska kunna drivas i hela kommunen.
- Konceptet ”En väg in” för att förenkla företagares kontakter med kommunen.

Mat- och restavfallet ska minska

Kommunen ska vara pådrivande när gäller hushållning med resurser. En del är att underlätta för invånare och företag att minska sin miljö- och klimatpåverkan. Det ska vara lätt att göra rätt.

Vår konsumtion påverkar miljö och klimat. Att minska konsumtionen och förebygga avfall ger förstås störst miljövinst, men det är också viktigt att återanvända och återvinna så mycket som möjligt av det avfall som ändå uppkommer.

År 2020 samlades det in 5 300 ton mat- och restavfall i kommunen, motsvarande 189 kilo per person. Snittet i landet var kring 200 kilo.

Det långsiktiga målet till 2025 är att avfallet ska minska till 170 kilo per person, främst genom en allmänt minskad konsumtion men även genom ett minskat matsvinn och en ökad insamling av förpackningar och returpapper som sedan återvinns. Etappmålet för 2021 är 195 kilo. Målvärdena följer Avfall Sveriges 25/25-mål: den totala mängden mat- och restavfall ska minska med 25 procent per person till 2025, jämfört med utgångsåret 2015.

Definition och källa

Mättet visar insamlat mat- och restavfall, i kilo per person.

Mättet baseras på en egen mätning hos WBAB, kommunens bolag inom återvinning, som rapporteras till branschorganisationen Avfall Sverige. Mättets helårsutfall publiceras också på kolada.se.

Matavfall är sådant som blir över efter att man har lagat mat eller ätit, exempelvis rester av kött, fisk och skaldjur, pasta och frukt.

Restavfall är det som återstår sedan matavfallet och de förpackningar som kan materialåtervinnas har sorterats ut. Det kan röra sig om exempelvis blöjor, kuvert, plåster och tops.

Beräkningen av antal personer utgår från kommunens invånarantal, som sedan justeras med hänsyn till fritidshus, gästnätter och in-/utpendling. Därmed fås en mer rättvisande bild av hur många det är som skapar avfall.

Mätningen görs per månad, och under året redovisas mättet som en trendsiffra, i form av det säsongsrensade och utjämnade s.k. 12-månadersgenomsnittet.

Bedömning av måluppfyllelsen

Under årets första åtta månader minskade mat- och restavfallet en aning. I augusti var avfallet 188 kilo per person och år (12-månaderssnitt), mot 189 kilo vid året början.

Därmed ser det ut som att året målvärde, som är 195 kilo, kan komma att nås. Det tyder på att denna aspekt av målet *En hållbar kommun* är på väg att nås 2021

För ett par år sedan började kommunens bolag WBAB införa ett modernt återvinnings- och avfallssystem. Sedan 2019 har alla villa- och fritidshushåll matavfallsinsamling och möjlighet till bostadsnära insamling av förpackningar och returpapper. Sedan 2020–2021 samlas också matavfall in från flerbostadshus där även vissa företag som är aktiva i fastigheterna tas med. Nästa steg är att samla in matavfall från företag och dialog pågår för att även få med kommunens storkök. Det är även önskvärt med insamling av förpackningar och returpapper för LudvikaHems hyreslägenheter. I takt med att allt fler kan sortera ut bland annat förpackningar kommer mängden mat- och restavfall kunna minska steg för steg. Efter en drastisk minskning 2019 och 2020 har mat- och restavfallet i år planat ut och är i stort sett oförändrat jämfört med i fjol. Det fortsatta arbetet med att samla in matavfall från olika kundkategorier kommer att öka mängden matavfall och minska restavfallet. Det är bra ur ett hållbarhetsperspektiv eftersom matavfallet via biologisk återvinning återgår till kretsloppet som biogas och biogödsel.

För att vi på sikt ska kunna minska avfallet behöver hela samhället hjälpas åt. Vi behöver alla ändra vår konsumtion och våra vanor för att minska klimatpåverkan.

Matsvinnet ska minska i kommunens serveringar

Matsvinn är livsmedel som slängs och som hade kunnat konsumeras om det hade hanterats annorlunda. Det finns beräkningar som säger att en tredjedel av den mat som produceras globalt aldrig hamnar på någons tallrik. Svinnet förekommer i hela produktions-, försäljnings- och konsumtionskedjan och innebär att klimat- och miljöbelastningen från livsmedel blir onödigt stor.

En vanlig dag serverar kommunen kring 5 200 måltider till barn på förskolan, till skolelever och till pensionärer inom äldreomsorgen. I år räknar vi med att köpa in uppemot 1 000 ton livsmedel.

Vi vill minska matsvinnet både för klimatets skull och för att spara pengar. Ett annat skäl är att visa vägen och inspirera barn och unga att minska sitt svinn hemma.

År 2020 uppgick svinnet i skolorna till 45 gram per portion. Det var lägre än snittet för Dalarnas kommuner. Det långsiktiga målet till 2025 är en minskning till 30 gram per portion. Etappmålet för 2021 är 42 gram.

Definition och källa

Måttet visar mängden livsmedel som slängs i kommunens kostverksamhet på skolorna, i gram per portion.

Svinnet mäts i alla led, dvs det som kallas produktions-, serverings- och tallrikssvinn.

Måttet baseras på en egen mätning i kommunen, som också rapporteras till Dala Avfall. År 2021 genomförs mätningen i alla 15 Dalakommuner.

I dagsläget mäts svinnet på skolorna två gånger per år: under fyra veckor på våren och fyra veckor på hösten. Planen är att utöka till att mäta även på förskolor och äldreboenden, och dessutom att mäta månadsvis i alla verksamheter.

Bedömning av måluppfyllelsen

Under första halvåret 2021 minskade matsvinnet på skolorna. Vid vårens mätning var svinnet 34 gram per portion, mot 45 gram hösten 2020.

Svinnet påverkas av pandemin, och det är inte säkert att den lägre nivån består över tid. Men det ser ändå ut som att året målvärde, som är 42 gram per portion, kan nås. Det tyder på att denna aspekt av målet *En hållbar kommun* är på väg att nås 2021.

Det finns flera orsaker till att matsvinnet nu stadigt minskar. En del är att måltidspersonalen blir bättre på att beräkna hur mycket mat som går åt, bland annat beroende på vilka rätter som serveras. Andra delar är att lägga upp lagom mycket mat på bufféerna och att använda rester som ingredienser i matlagning och bakning till kommande måltider.

För att ännu bättre ta tillvara på den tillagade maten har vi under hösten börjat med något som vi kallar klimatlådor. Måltidspersonal, pedagoger i förskolan och skolan samt personal på äldreboenden erbjuds att, till självkostnadspris, köpa med sig överbliven mat efter att dagens servering är avslutad. Försäljningen gäller bara den mat som finns i serveringarnas bufféer och inte den som finns kvar i köket och kan sparas till kommande måltider.

Men ännu mer kan göras för att hushålla med maten. Exempelvis behöver kommunen som helhet bli bättre på att förklara för bland annat barn och ungdomar hur livsmedel och svinn påverkar klimatet och att vi alla har ett gemensamt ansvar för en hållbar framtid. I detta ligger att informera om mängden mat som slängs och att inspirera till bra hushållning och testa olika sätt som gör det lätt att göra rätt. En annan åtgärd kan vara att schemalägga måltiderna, som andra kommuner har nått framgång med.

Kommunkoncernens fordon ska gå på fossilfria drivmedel

Transporterna står för en stor del av koldioxidutsläppen. En minskad klimatpåverkan från resor och transporter bidrar till att uppfylla miljömålen, där exempelvis fossila bränslen som bensin och diesel ska fasas ut.

Totalt använder kommunens verksamheter omkring 300 fordon, varav kring 170 personbilar. Resten är tunga fordon och arbetsmaskiner av olika slag, som finns inom exempelvis renhållning, väghållning och skötsel av parker och grönytor. Merparten av resandet sker med bil inom kommunens geografiska område, som en naturlig del av främst hemtjänst men även andra verksamheter. Till det kommer vissa längre resor till och från möten, utbildningar med mera.

Ett minskat resande ger störst miljövinst, men det får inte gå ut över uppdraget att leverera tjänster till invånarna. En stor del av lösningen är därför att gå över till att använda hållbara drivmedel och moderna fordon.

Vid årsskiftet 2020/2021 gick 92 av 315 fordon på fossilfria drivmedel, där flertalet var elhybrider.

Definition och källa

Måttet visar antalet fordon i koncernens verksamheter som fullt ut eller i huvudsak går på fossilfria drivmedel som el, biodrivmedel, etanol och biogas.

Måttet avser all slags fordon: personbilar, arbetsfordon, lastbilar, entreprenadmaskiner m.m.

Måttet avser fordon som används långsiktigt oavsett om det sker genom att äga, leasa, hyra eller på annat sätt.

Måttet hämtas från en egen mätning i kommunkoncernen.

Koncernen omfattar här: kommunens nämnder, LKFAB, LudvikaHem AB, WBAB (kommunens andel cirka 70 %) och VBU (cirka 75 %).

Bedömning av måluppfyllelsen

Ännu har inga målvärden fastställts för antalet fordon som går på fossilfria drivmedel, därför att det tidigare saknades en uppmätt nivå utgå från. Men eftersom mätningarna nu har kommit igång kan utvecklingen ändå följas.

Under årets första åtta månader ökade antalet fordon i koncernen som går på fossilfria drivmedel. Vid årets början var antalet 92. I augusti hade antalet ökat till 213 – varav 103 elhybrider, 14 rena elfordon och 96 som tankas med biodiesel.

Mycket görs för att långsiktigt minska klimatpåverkan från fordonssidan:

- Ett stort steg är att sluta tanka med traditionella drivmedel och i stället använda fossilfria bränslen. Sedan i somras går kring 75 arbetsfordon, lastbilar, entreprenadmaskiner och sopbilar på den fossilfria biodieseln HVO100. Samma sak gäller för 20 personbilar. HVO100 tillverkas av restprodukter från livsmedelsindustrin, bidrar till en stor minskning av koldioxidutsläppen och kan användas till de flesta dieselmotorer.
- I år har ytterligare ett 40-tal bensinfordon, främst personbilar, ersatts med moderna el- och laddhybridsalternativ. Utbytet kommer fortsätta kommande år.
- Nästa år införs en fordonspool med personbilar och elcyklar för kommunens verksamheter. Poolen ska ge ett effektivare utnyttjande av fordonen och minskad miljöpåverkan. Det effektivare utnyttjandet ska även ge ekonomiska vinster.
- Även beteendeförändringar leder till en minskad klimatpåverkan via ett minskat resande. Digitala verktyg som Teams har ersatt många fysiska möten och konferenser, inte minst under pandemin. Vidare att personalen cyklar, går och åker kollektivt mer än tidigare.

Energianvändningen i kommunkoncernens lokaler ska minska

En stor del av koldioxidutsläppen kommer från fastigheter. En minskad energianvändning i våra verksamhetslokaler bidrar till att uppfylla miljömålen, där exempelvis fossila bränslen ska fasas ut.

Totalt äger kommunen och bolagen en byggnadsyta på cirka 500 000 kvadratmeter (m²), varav lite mer än 150 000 m² är uthyrda lokaler. År 2020 var energianvändningen i dessa lokaler 147 kilowattimmar (kWh)/m².

Det långsiktiga målet till 2025 är att användningen ska minska till 140 kWh/m². Etappmålet för 2021 är 149 kWh/m². Målvärdena följer Parisavtalets minskning med 30 procent senast till 2030, jämfört med utgångsåret 2007.

Definition och källa

Måttet baseras på en egen mätning hos kommunens bolag Ludvika kommunfastigheter AB.

Måttet avser mängden inköpt energi i bolagets verksamhetslokaler, liksom i de lokaler som fortfarande ägs direkt av kommunen.

Efter mätningen görs en s.k. normalårskorrigering. Den ger en mer rättvisande bild av den underliggande användningen, som inte störs av utomhustemperaturen varierar mellan åren.

Mätningen görs per månad, och under året redovisas måttet som en trendsifra, i form av det säsongsrensade och utjämnade s.k. 12-månadersgenomsnittet.

Bedömning av måluppfyllelsen

Under årets första åtta månader har energianvändningen i kommunens verksamhetslokaler varit i stort sett oförändrad. I augusti var användningen 148 kWh/m² (12-månaderssnitt), mot 147 kWh/m² vid årets början. Både uppvärmningen och användningen av verksamhetsel ligger i stort sett oförändrad. Året målvärde, som är 149 kWh/m², tros kunna nås till årets slut. Det tyder på att denna aspekt av målet *En hållbar kommun* är på väg att nås 2021.

Många faktorer påverkar energianvändningen i de stora lokalytor som det här handlar om, och ibland går snittanvändningen lite upp och ned av anledningar som inte är lätt att förklara helt säkert. Att användningen nu ligger stilla kan bland annat bero att det har både tillkommit och försvunnit lokaler under året. Men underliggande ger det systematiska energiarbetet resultat. I år har exempelvis fossil värme bytts ut i bygghallen på Malmenskolan, åtgärder genomförts på Lorensberga skola samt den gamla paviljongen på Vasaskolan rivits.

En kombination av åtgärder krävs för att det långsiktiga målet till 2025 ska nås: allt från beteendeförändringar hos de verksamheter som använder lokalerna till att bygga nytt och ersätta äldre lokaler med sämre energivärden. Det finns en stor potential vid ny- och ombyggnationer, som ger betydligt mer energieffektivitet än det genomsnittliga befintliga beståndet men som samtidigt innebär investeringskostnader. Ett bra exempel är Solviksskolan som togs i bruk 2019 och som ersatte den nu nedlagda Marnässkolan som byggdes redan på 1960-talet. Under senare år har det också tillkommit flera nya förskoleavdelningar som i vissa fall har ersatt äldre. Störst effekt vid ny- och ombyggnationer fås genom att ställas tuffa energikrav redan vid upphandlingar.

Det finns en långsiktig energiförbättringsplan. Flera pågående och planerade nybyggnationer kommer ge en positiv effekt på energianvändningen samtidigt som åtgärder behövs också i befintliga lokaler. Många av dessa insatser är dock kostnadskrävande, och det finns osäkerheter kring finansieringen. Parallellt behövs också mindre insatser, som kan göra stor skillnad utan att kosta särskilt mycket.

7 Uppföljning av de finansiella målen

7.1 Tre mål

För 2021 finns tre mål. Två tros komma att uppnås och det tredje nås nästan.

Målen hänger ihop sinsemellan och ska ses som en helhet. De gäller sedan riktlinjerna för god ekonomisk hushållning fastställdes i december 2020.

Riktlinjerna ska ge långsiktiga inriktningar för kommunens utveckling.

Ett av målen mäts även med ett nyckeltal som fastställdes i samband med budgetbeslutet i juni 2020.

7.2 Uppföljning av riktlinjernas mål

Oförändrad skattesats

Bedömning av måluppfyllelsen

Målet är uppnått, eftersom skatten i år varken har höjts eller sänkts.

Tillräckligt ekonomiskt överskott för femårsperioden 2017–2021

Det underliggande resultatet under femårsperioden 2017–2021 ska vara minst 2 procent av periodens intäkter i form av skatt, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.

Bedömning av måluppfyllelsen

Målet om ett underliggande resultat på minst 2 procent väntas inte komma att uppnås för femårsperioden 2017–2021, med en prognos på 1,9 procent.

Målet väntas nästan, men inte riktigt nås. Baserat på prognosen för 2021 kommer vi 2017–2021 att få in närmare 8,6 miljarder kronor i form av skatt, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Femårsperiodens sammanlagda underliggande resultat väntas bli 162 miljoner kronor, motsvarande drygt 1,9 procent av periodens intäkter.

Kommunens underliggande resultat

Miljoner kronor

	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Prognos 2021	Prognos 2017–21
Skatteintäkter, generella statsbidrag o utjämning	1 632,5	1 639,3	1 688,3	1 770,0	1 836,6	8 566,7
Balanskravsresultat	28,2	22,7	37,9	35,1	40,2	164,1
Extraordinära poster	0,0	0,0	6,9	0,0	- 9,0	- 2,1
Underliggande resultat	28,2	22,7	44,8	35,1	31,2	162,0
Underliggande resultat, andel av skatter o bidrag	1,7 %	1,4 %	2,7 %	2,0 %	1,7 %	1,9%

Målet handlar om kommunens underliggande förmåga att skapa överskott. Det mått som används rensar bort poster som stör den bilden. Utgångspunkten är balanskravsresultatet som redan är rensat från främst realisationsvinster och -förluster, som inte är kopplade till den egentliga verksamheten. Även extraordinära poster, som inte hör till den vanliga löpande verksamheten, räknas bort.

En tillräckligt stor del av investeringarna under femårsperioden 2017–2021 ska finansieras med egna medel

Minst 80 procent av kommunens nettoinvesteringar under femårsperioden 2017–2021 ska finansieras med egna medel – det vill säga med avskrivningar och resultat.

Bedömning av måluppfyllelsen

Målet om en självfinansieringsgrad på minst 80 procent väntas komma att uppnås för femårsperioden 2017–2021, med en prognos på 90 procent.

Baserat på prognosen för 2021 kommer kommunen 2017–2021 att ha investerat för 477 miljoner kronor inom skattefinansierad verksamhet. Omkring 430 miljoner kronor har finansierats med egna medel, vilket ger en självfinansieringsgrad för femårsperioden på 90 procent. Därmed nås målet om en självfinansieringsgrad på minst 80 procent.

Kommunens investeringar inom skattefinansierad verksamhet

Miljoner kronor

	Utfall 2017	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Prognos 2021	Prognos 2017–21
Investeringar netto	120,3	111,9	97,4	70,6	76,8	477,0
Avskrivningar	58,3	61,6	55,4	32,5	32,0	239,8
Resultat	28,2	22,7	53,8*	36,7	48,8	190,2
Finansiering med egna medel	86,5	84,3	109,2	69,2	80,8	430,0
Självfinansieringsgrad	72 %	75 %	112 %	98 %	105 %	90 %

* Det redovisade resultatet var 229,9 miljoner kronor, men har rensats för en reavinst på 176,1 miljoner kronor efter en aktieförsäljning från Ludvika kommun till kommunens helägda bolag Ludvika kommun Stadshus AB. I praktiken skapade nämligen denna reavinst inte några ökade finansieringsmöjligheter.

Målet om självfinansiering avser enbart investeringar inom den del av verksamheten som är tänkt att finansieras med främst kommunalskatt, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.

7.3 Uppföljning av budgetbeslutets mål

Tillräckligt ekonomiskt överskott 2021

Resultatet efter finansiella poster ska år 2021 vara minst 2 procent av årets intäkter i form av skatt, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning (35 miljoner kronor).

Bedömning av måluppfyllelsen

Målet om ett resultat på minst 2 procent år 2021 väntas komma att uppnås, med en prognos på 2,2 procent.